

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE IN JAVNO UPRAVO

Raziskovalno delo v NVO

Matej Košir, Inštitut Utrip

1. slovenski preventivni dnevi
Debeli rtič, 20. - 21. september 2012

Projekt »Vzpostavitev preventivne platforme NVO na področju preprečevanja zasvojenosti« financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojna prioriteta: »Institucionalna in administrativna usposobljenost«, prednostna usmeritev 5.3.: »Spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga«.

Uvod

- Raziskovanje je **ključno** za razvoj in izvajanje kakovostne in učinkovite politike javnega zdravja.
- NVO lahko prispevajo na **vseh stopnjah** raziskovalnega cikla oz. procesa.
- NVO so **pomembni partnerji** vladnim in akademskim ustanovam (npr. sodelovanje v razpravah, zbiranje podatkov, zagovorništvo).
- Potrebna je **krepitev vloge in pomena** NVO v raziskovalnem procesu in s tem njihove vloge in pomena v družbi nasploh.

Raziskovanje in razvoj

- Kaj je **raziskovanje**?
  - Je **ustvarjalno delo**, ki ga opravljamo sistematično z namenom, da bi povečali znanje o človeku, kulturi in družbi ter uporabo tega znanja za razvoj novih uporabnih orodij, sredstev, politik itd. (OECD, 1993);
  - Je **temeljna sestavina za ukrepanje** in ključna za **razvoj**, ker zagotavlja nova znanja in vedenja za pripravo novih in posodobitev aktualnih politik in programov;
  - Je **investicija**, ne strošek in predstavlja vitalni del civilne družbe. WHO izpostavlja potrebo po spreminjanju raziskovalnih rezultatov v ukrepe.

(WHO, Knowledge for Better Health, 2004)

Raziskovanje in razvoj

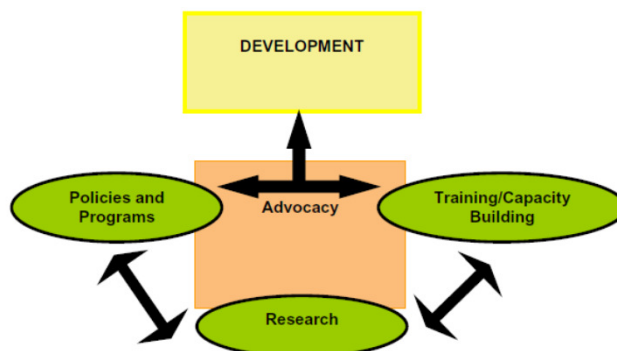

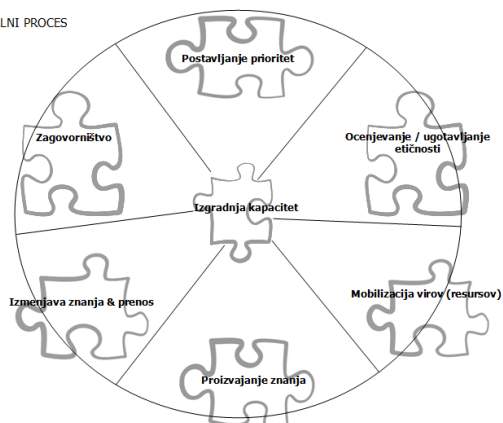
Figure 1
The relationship between research and development

Raziskovalni proces

- NVO so pretežno usmerjene v **izvajanje akcijskih programov** oz. storitev (redko se odločajo za raziskovalno delo).
- Nekateri NVO izvajajo raziskave, ki so v večini primerov **vrednotenje lastnega dela**.
- Povezava med NVO in **raziskovalnimi ustanovami** je šibka oz. je ponekod sploh ni.
- Nekateri NVO izvajajo **inovativne in eksperimentalne raziskave na terenu**, ki so pogosto neučinkovite (gre npr. za poskuse ali odklone od 'pravega' raziskovanja).
- **Raziskovalni rezultati** so redko pravilno analizirani in interpretirani, še redkejša je izmenjava rezultatov v širši skupnosti oz. javnosti.

Raziskovalni proces

RAZISKOVALNI PROCES

Ključne vloge NVO v raziskavah

Promocija in zagovorništvo za raziskave:

- okolje raziskovalnemu delu ni naklonjeno
- potreba po krepitvi podpore raziskovanju
- zagovorništvo za relevantne raziskave (identifikacija raziskovalnih tematik, spodbujanje relevantnih raziskav)
- NVO lahko ponudijo 'skrite' podatke, ki kažejo na drugačne potrebe po raziskavah.
- NVO je potrebno enakopravno vključiti v raziskovalni proces.

Ključne vloge NVO v raziskavah

- „Stewardship“ (skrbniška vloga NVO):
  - zagovarjanje potreb ljudi oz. ciljnih skupin
  - **promocija in zagovorništvo za relevantne raziskave**
  - **oblikovanje raziskovalnih prioritet**
  - **postavljanje in tolmačenje etičnih okvirov**
  - pomembna vloga pri **uporabi rezultatov**
(mobilizacija skupnosti, oblikovanje mehanizmov za zagovorništvo, posredovanje med raziskovalci in širšo skupnostjo)

Ključne vloge NVO v raziskavah

Oblikovanje raziskovalnih prioritiet:

- NVO lahko pospešijo **sodelovanje javnosti** pri oblikovanju raziskovalnih prioritiet.
- V tej fazi je ključnega pomena vključenost širše skupnosti (javnosti).
- NVO morajo biti vključene na začetku in koncu procesa oblikovanja raziskovalnih prioritiet (razširjanje, komunikacija z javnostjo, konkretne aktivnosti).

Ključne vloge NVO v raziskavah

Postavljanje in tolmačenje etičnih okvirjev:

- NVO pogosto predstavljajo in zagovarjajo potrebe in pravice **najbolj ranljivih ciljnih skupin prebivalstva**.
- NVO imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju **visokih etičnih standardov** pri pripravi in izvajanju raziskav (t.i. 'watchdogs').
- NVO lahko po drugi strani predstavijo vse prednosti in koristi raziskave ter zagotovijo **podporo s strani širše skupnosti** (javnosti).

Ključne vloge NVO v raziskavah

- **Mobilizacija virov za raziskave:**
  - Poleg **finančnih virov** (ki jih praviloma ni dovolj) obstajajo tudi drugi viri, ki so enako pomembni (npr. **prostovoljno delo, različna gradiva**).
  - NVO vse pogosteje pridobivajo finančno podporo tudi s strani **gospodarstva** (zlasti za manjše raziskave z nizkimi stroški) in evropskih virov (večje mednarodne raziskave in primerjalne študije).

Ključne vloge NVO v raziskavah

- **Proizvajanje znanja** ('knowledge generation')
  - NVO lahko zagotovijo **'bazično' znanje in specifične informacije** ('s terena'), ki niso dostopne drugim akterjem.
  - Takšno znanje je koristno, če ga **združimo z znanjem drugih akterjev** (celovit vpogled v specifično problematiko).
  - NVO so zelo večje pri **izvajanju t.i. formativnih raziskav** (npr. bazične študije, ocena potreb), pri **operativnih oz. akcijskih raziskavah** ter v **procesnem vrednotenju** ('process') in **vrednotenju rezultatov/učinka** ('impact').
  - Čeprav proizvodnja znanja ni primarna naloga NVO, lahko zapolnijo marsikatero **specifično raziskovalno 'nišo'** (cikel proizvodnje znanja).

Ključne vloge NVO v raziskavah

- Cikel proizvodnje znanja:

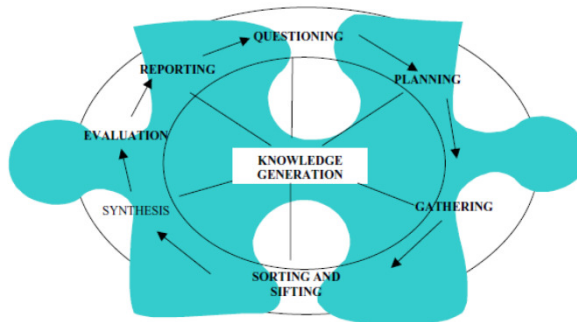

Figure 3
The research (knowledge generation) cycle (adapted from McKenzie [36])

Ključne vloge NVO v raziskavah

- **Koriščenje in upravljanje z znanjem:**
  - Strokovnjaki opažajo, da pogosto primanjkuje zmožnosti oz. sposobnosti potegniti nekaj iz raziskav v smislu 'neka**j smo se naučili**', prenos raziskovalnih rezultatov v **prakso**, priprava programov, ukrepov, **politik** itd.
  - NVO imajo ključno vlogo pri **interpretaciji rezultatov raziskav** na ravni skupnosti ter (v nasprotni smeri) pri načrtovanju, izvajanju in nadzoru nad **izvajanjem novih ukrepov**, politik itd.
  - NVO so v dobrem položaju, da lahko preizkusijo zmožnost **prenosa raziskovalnih podatkov v prakso** oz. v 'resnično' okolje.

Ključne vloge NVO v raziskavah

- **Razvoj kapacitet:**
  - NVO, ki imajo željo po **večji vključenosti v raziskovalno delo**, na splošno prepoznajo potrebo po dodatnem usposabljanju in podpori pri tem (partnerstvo z univerzami ali raziskovalnimi ustanovami jim to lahko omogoči).
  - NVO lahko na različne načine prispevajo k **izgradnji kapacitet** (npr. pomoč pri usposabljanju raziskovalcev z vidika uporabnosti oz. izvedljivosti metod na terenu, novačenje novih raziskovalcev in znanstvenikov iz svojih vrst).

Primeri

- **Tipični primeri vloge NVO v raziskavah:**
  - NVO kot **promotorji in zagovorniki** (advocacy)
    - uporaba rezultatov raziskav za doseg ciljev
  - NVO kot **oskrbovalci s podatki**
    - zagotavljanje kakovostnih podatkov za raziskave
  - NVO kot **izvajalci raziskav za lastne potrebe**
    - analiza in vrednotenje lastnega dela
  - NVO kot **nosilci raziskav** (redna dejavnost)
    - vodenje in sodelovanje pri raziskovalnem delu

Namesto zaključka

- **Prednosti / slabosti**
- **Omejitve pri vključevanju NVO v raziskave**
  - pogledi NVO na raziskovalno delo
  - pomanjkanje usposabljanj, virov, časa in motivacije
  - obseg in vrste raziskav s strani NVO
  - šibke povezave NVO na mednarodni ravni
- **Potrebe v prihodnosti**
  - izgradnja kapacitet na področju raziskav
  - izgradnja mrež in partnerstev
  - kako do tega v Sloveniji – področje alkohola, tobaka, drugih drog?
  - projekt MOSA, Preventivna platforma itd.

Hvala za pozornost!

Matej Košir

Inštitut za raziskave in razvoj "Utrip"

Trubarjeva cesta 13, 1290 Grosuplje

Pisarna: Vošnjakova ulica 1, 1000 Ljubljana

Telefon: (031) 880-520

E-pošta: info@institut-utrip.si

Spletna stran: www.institut-utrip.si

Spletna stran projekta: www.preventivna-platforma.si